נר מצוה

מב א מיי' פ"ח מהל' שגגות הל' ו:

מג ב ג מיי' פ"ג מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה ח:

מד ד מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' ה וס"ד מהל' משכב ומושב הל' ז סמג לאוין קיא:

מה ה ו מיי' פ"ד מהל' איסורי ביאה הל' ח סמג שם:

מו ז מיי' שם הלכה ט ופי' כס"מ סמג שם טוש"ע י"ד סי' קפד סעיף יא:

מז ח מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הל' ט:

שמא כרבי עקיבא אתם אומרים שמטמאה את בועלה אמרו לו לא שמענו אמר להם כך פרשו חכמים ביבנה לא שהתה כדי שתרד מן המטה ותדיח את פניה תוך זמן הוא זה וטמאין מספק ופטורין מקרבן וחייבין באשם תלוי שהתה כדי שתרד מן המטה ותדיח את פניה אחר הזמן הוא זה וכן כששהתה מעת לעת ומפקידה לפקידה בועלה מטמא משום מגע ואינו מטמא משום בועל רבי עקיבא אומר אף מטמא משום בועל רבי יהודה בנו של רבן יוחנן בן זכאי אומר בעלה נכנס להיכל ומקטיר קטורת בשלמא לרב חסדא היינו דמטהרי רבנן אלא לרב אשי אמאי מטהרי רבנן וכי תימא דאין עד בידה האי עד בידה ואין עד בידה מיבעי ליה קשיא: רבי יהודה בנו של רבן יוחנן בן זכאי אומר בעלה נכנס להיכל ומקטיר קטורת ותיפוק ליה דהוה נוגע במעת לעת שבנדה הוא דאמר כשמאי דאמר *כל הנשים דיין שעתן ותיפוק ליה דהוה בעל קרי בשלא גמר ביאתו: ומודים חכמים לרבי עקיבא ברואה כתם: אמר רב למפרע ורבי מאיר היא ושמואל אמר מכאן ולהבא ורבנן היא מכאן ולהבא פשיטא מהו דתימא הואיל *ומעת לעת דרבנן וכתמים דרבנן מה מעת לעת לא מטמאה את בועלה אף כתמים לא מטמאה את בועלה קא משמע לן ואימא הכי נמי התם אין שור שחוט לפניך הכא יש שור שחוט לפניך וכן אמר ריש לקיש למפרע ורבי מאיר היא רבי יוחנן אמר מכאן ולהבא ורבנן היא:

מתני' *כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן הבאין מן הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה:

גמ' למה ליה למתני הבאין מן הדרך סד"א הני מילי היכא דאיתיה במתא דרמיא אנפשה ובדקה אבל היכא דליתא במתא דלא רמיא אנפשה לא קא משמע לן אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה והוא שבא ומצאה בתוך ימי עונתה אמר רב הונא ל"ש אלא שאין לה וסת אבל יש לה וסת אסור לשמש כלפי לייא אדרבה איפכא מסתברא אין לה וסת אימא חזאי יש לה וסת וסת קביע לה אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב הונא ל"ש אלא שלא הגיע שעת וסתה אבל הגיע שעת וסתה אסורה קסבר *וסתות דאורייתא רבה בר בר חנה אמר אפילו הגיע שעת וסתה נמי מותרת קסבר וסתות דרבנן רב אשי מתני הכי אמר רב הונא

לא

[וע"ל וכר"ש]

שמא כר"ע אתם אומרים שמטמאה את בועלה. כל מעת לעת ולאו לכם שיעור בדבר אלא מעת לעת: **לא שמענו.** את שיעורו וכר"א לא קבילנא לן: **לא שהתה כדי שתרד.** אלא כדי שמשנה ותבדוק ועדה במטה שמאין מספק דהיינו אחר אותיות כרב חסדא: **שהתה כדי שתרד.** דנפיש שיעוריה: **אחר הזמן הוא זה.** כלומר אחר אחר הוא זה: **וכן מעת לעת.** כלומר כשיעור הזה ומכאן ולהלן כל מעת לעת של בעילה אם בדקה ומצאתה טמאה בועלה מטמא משום נוגע במעת לעת בנדה טומאת ערב וספק מדרבנן לאלתר ואינו מטמא משום בועל נדה טומאת שבעה ואפילו לאלתר: **נכנס להיכל.** לקמן מפרש לה: **בשלמא לרב חסדא.** דאמר כדי שתרד אחר אחר הוא היינו דמטהרי רבנן: **וכי תימא דאין עד בידה.** דאמר שתרד הולרכה להוסיף דהוה להו תרי שיעורי א"כ איבעי ליה למיתני ולפלוגי בין עד בידה לאין עד בידה דלא תיפוק חורבה מיניה דהשתא משמע דאפילו עד בידה דלא שהתה אלא כדי שתרד מטהרי רבנן ומדלא מפליג ש"מ דודאי מטהרי רבנן כדי שתרד לאודיה: **בשלא גמר ביאתו.** ואפילו הכי לר"ע מטמאה את בועלה דהערלה בנדה כגמר ביאה דכתיב (ויקרא כ) את מקורה הערה אבל לענין קרי עד שיגמור: **ור"מ היא.** דמחמיר בכתמים כדאמר בפ"ק (לעיל ה.) ולקמן בפרק בא סימן (דף נב:): **פשיטא.** מאי מודי הא בלמפרע פליגי לגבי מעת לעת ולא במכאן ולהבא: **וכתמים דרבנן.** אפי' מכאן ולהבא: **אין שור שחוט.** דלאמתול לא מודי אלא סייג בעלמא הוא: **הכא הרי שור שחוט לפניך.** דלאפור לא נתעסקה וכשוק של טבחים לא עברה ומיום שלבשתו היא בספק זה: **מתני' כל הנשים בחזקת טהרה לבעליהן.** בלא בדיקה שלא הוצרכה בדיקה אלא לעסוקה בטהרות: **גמ' בתוך ימי עונתה.** ל' יום לראייה אבל לאחר ל' בעיא בדיקה הואיל וסתם נשים חזין לסוף עונה: **לא שנו.** דכי אתאה תוך ימי עונתה לא בעיא בדיקה: **אלא שלא הגיע עת וסתה.** בתוך אותן ימים שהיה בדרך כגון אשה שיש לה וסת ולא הגיע בתוך אותן הימים: **אבל הגיע עת וסתה.** קודם ביאתו מן הדרך: **אסורה.** דאורח בזמנו בא: **דאורייתא.** הלמ"מ דמחזקינן לה בטומאת ספק: **וסתות דרבנן.** הצריכוה חכמים לבדוק ביום וסתה שמא תראה ומיהו היכא דלא הוה בעיר ולא ידעינן אי בדקה אי לא בדקה לא מספקינן לה בטומאה:

ו [illegible]

לא

לא שהתה כדי שתרד מן המטה מטמאה את בועלה [וחייבת באשם תלוי] שהתה כדי שתרד ס' ר"ע אומר מטמאה בועלה · תימה אי ר"ע מודה בריישא כדמשמע דלא פליג אלא אסיפא א"כ סבר יש אם למסורת ובפ"ק דסנהדרין (דף ד·) אית ליה לר"ע יש אם למקרא גבי רביעית דם הבא משני מתים דקאמר נפשות קרינן וליכא למימר דהכא פליג נמי ברישא דהתנן פ' דם שחיטה (כריתות דף כב:) בחתיכה של קדש וחתיכה של חולין אכל אחד את הראשונה ובא אחר ואכל את השניה זה מביא אשם תלוי וזה מביא אשם תלוי דברי ר"ע ואמאי חייב השני הא בשעה שאכל לא היו לפניו ב' חתיכות ולמאן דבעי ב' חתיכות פטור בכה"ג כדאמר התם בסוף פרקין ורבי נמי אית ליה בפ' ספק אכל (שם דף יח·) היכא דאכל את הראשונה במזיד והשניה בשוגג דחייב אשם תלוי על השניה ורבי סבר בפ"ק דסנהדרין (דף ד·) יש אם למקרא וי"ל דיש שום חילוק בין מקרא למסורת או למקרא ומסורת דעלמא דחייא בר רב דבעי ב' חתיכות סבר דכ"ע סברי הכא דיש אם למקרא ורב אסי דפליג עליה סבר דכ"ע סברי יש אם למסורת *כמו שמוכיח (ב"מ דף כב:) גבי יותן דומיא דיתן ועוכר דומיא דעבר (פסחים דף ט:) ועוני דומיא דעני (שם ט·) וכפות דומיא דכפת (סוכה דף לב·) והתם יש משמעות אחרינא ותדע דכי פריך התם מוכח לחייא בר רב ומשני ר"א היא דמחייב אשם תלוי על חלב טוי והא כמה תנאי פליגי במקרא ובמסורת ואמאי נקט ספי ר"א דשמעתי' היא וגם המקשה וכי לא הוה ידע דטובא תנאי פליגי במקרא ובמסורת אלא כדפרישית ועוד י"ל דר"ע ורבי איירו בהראשון לא אכל כל החתיכה אלא חציה וכשאכל השניה הוו עדיין ב' החתיכות לפניו וכענין זה מתרץ הירושלמי בהאשה רבה: **האי** עד בידה ואין עד בידה מיבעי ליה · פרש"י דה"ל לפלוגי הכל בשהתה וקשה דלמה מפליג בבידה באין עד בידה בין שהתה ללא שהתה ונראה לפרש דה"ל לפרושי בברייתא באין עד בידה כיון דמתניתין איירי ביש עד בידה: **כשמאי** דאמר דיין שעתה · ומ"מ מודה שמאי בכהן אחר דטמא שבעה כיון דחייב אשם תלוי: **אמר** רב למפרע ור"מ היא · וא"ת דבפ"ק דיומא (דף ו·) תנן מפרישין כ"ג מביתו ז' ימים דשמא יבא על אשתו *ספק נדה וקאמר *כמאן כר"ע דאמר אף מטמאה את בועלה וקאמר רב חסדא דאתי אפי' כרבנן וכגון שאמר מודו דבועלה טמא ז' ואמאי לא משני שמא תמצא כתם דהא מודים חכמים לר"ע ברואה כתם וי"ל משום שמואל דאמר הכא מכאן ולהבא ועוד י"ל דהיא תבדוק חלוקה קודם פרישתו ואז לא נטמא הבגד קודם בדיקה וא"ת אמאי קאמר שמא תמצא אשתו ספק נדה לימא ודאי נדה אם תבדוק שיעור וסת סמוך לבעילה וי"ל דהא לא שכיחא: **הכי** איתמר לא שנו אלא שלא הגיע שעת וסתה · לא היה לו לחזור ממה שאמר תחלה לא שנו אלא שאין לה וסת דאמת הוא דהיא בחזקת טהרה כדאמרינן בפ"ק (לעיל יב·) כל לבעלה לא בעיא בדיקה אפילו אין לה וסת ויש לה וסת והיה יכול להוסיף כשלא הגיע שעת וסתה כו' אלא מייתב הלשון שאמר תחלה בלא תוספת: **אפי'** הגיע זמן וסתה מותרת · תימה היאך מותרת הא אמרינן בשבועות פ"ב (דף יח:) ולקמן פרק האשה (דף סג:) אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן וי"ל כשעברה אחר וסתה שבעה ימים שיכולה לטבול איירי דספק טבילה מוציאה מידי ספק דאתה כהניא דר' יוחנן דבסמוך ולמ"ד וסתות דאורייתא אפילו שהתה כשיעור זמן טבילה אסורה דודאי דאתה חשבינן לה ומתוך כך יש לדקדק דס"ל לרבי יוחנן דבסמוך (א) וסתות דרבנן:

אפילו

* * *

מוסף רש"י

(שייך לעמוד הבא)

חבר. הנאמן על המעשרות (פסחים ד:). **והניח מנורה.** נותן (שם ט.). **אפילו הן בני יומן.** שנתמרחו היום (שם ד:) דמכרין קן שהיום נתמרחו (שם ט.). **הרי הן בחזקת מתוקנין.** דודאי לא יצא מתחת ידו עד שגמר כל מלותו (שם ד:). **והא הכא ודאי טבל.** כיון שאנו רואין שנגמרה מלאכתן, ואי בחזקת טבל היו מיד (ע"ז מא:) דהא נגמרה מלאכתן וראו פני הבית ואל שם טבל עליהן משעה שראו פני הבית (פסחים ט.). **ספק מעושר.** ספק עישן חבר זה ספק לא עישן (שם). **וקאתי ספק.** זה, ומוציא מידי ודאי. ואוליא פירות הללו מידי ודאי טבל, משום דרוב חברים מעשרים הם מיד קודם שיוצא מתחת ידו (שם). **התם ודאי וודאי הוא.** כי היכי דפשיטא לן דטבלי מעיקרא, הכי נמי פשיטא לן דעשרינהו, ואין נמנום והילוך אחר הרוב כדבר, אלא חזקה ודאי על כל החברים (שם וכעי"ז ע"ז מא:). **חזקה על חבר כו'.** דהואיל ופירי דידיה הוא עליה דידיה רמי ומיים ללאפי עור (ערובין לב.). **ספק וספק הוא.** כי היכי דמספקא לן אי עשרינהו אי לא עשרינהו, הכי נמי איכא לספוקי אי חל עלייהו שם טבל מעולם אי לא, ומעיקרא איסור לא טבל ואע"פ שכן ממורחין ובתוך הבית אימא עבד להו כדרי' הושעיא, שהכניסה לבית במוץ שלה ואע"פ כן ומירח ומוכס הטבל אלא כראיית פני הבית בב"מ בהשוכר (פח:) וזה כראיית פני הבית לא נגמרה מלאכתן לחול עליו שם טבל, וכשגמר מלאכתן כבר בתוך הבית הוא ואין אלו פני הבית אלא כשנכנס דרך פתחים, כדאמרי' (ברכות לה:) חסידים הראשונים היו מכניסים פירותיהן דרך טרקסמון כדי לחייבן במעשר, עכשיו מכניסין דרך גגות וקרפיפות לבית כדי לפוטרן, הלכך לא חייל עלייהו שם טבל ומותר היורש הזה לאוכלן אכילת קבע, ולא מימא נהי דלא חייל עלייהו טיבלא לאכילת ערלאי, אכילת קבע מיהא ליתסרו, דהא דמיתסרא אכילת קבע קודם קביעות וגמר מלאכה מדרבנן הוא, וגבי איסור דרבנן סמכינן אחזקת חבר שעישרן (פסחים ט. וכעי"ז ע"ז מא:) אבל אי מוקי ליה דמרחינהו קודם שראו פני הבית ובאו לכלל טבל, לא נפקי מו מידי ודאי עד שמעשרינהו קמן (ע"ז שם). **ומכניסה במוץ שלה.** מעין מאכל בהמה, ומאכל בהמה פטור מן המעשר (מנחות סז:) או: במוץ שלה קודם שירה אותה, שאין מתחייב במעשר מן התורה אלא בראיית פני הבית ושנגמרה בכרי, אבל לפני מירוח אין ראיית פני הבית קובעתו, דגבי תרומה ומעשר כתיב דגן, דאשית דגנך, והוא המירוח, לפיכך כשמכניסה לבית קודם מירוח לא הוקבע למעשר מן התורה, ורבנן הוא דאסרו אכילת קבע כדבר שלא נגמרה מלאכתו אבל אכילת עראי לא אסרו, ומאכל בהמה עראי הוא (ברכות לא. וכעי"ז ע"ז שם). **כדי שתהא בהמתו אוכלת.** להכי נקט בהמתו, דמאכל בהמה קחשיב ליה אכילת עראי וליכא אפילו איסורא דרבנן, כדתנן במסכת פאה (פ"ח מ"ו) מאכיל לבהמה לחיה ולעופות עד שימרח בכרי, אלמא מאכל בהמה עראי קרי ליה, דאילו גבי אדם אע"ג דלא נמרחו אסור לאכול קבע אלא עראי, ולגבי לא ראה פני הבית נמי בהמתו שריא, אבל איהו אסור מדרבנן לאכול קבע אלא עראי, אבל אי ראה פני הבית אפילו מאכל בהמה חייב במעשר, דהא דתנן (דמאי פ"א מ"ג) הלוקח לזרע ולבהמה פטור, בדמאי מוקי לה (ע"ז מא: וכעי"ז פסחים ט.). **בשפחתו של מסיק.** איש אלמא ישראל הוה (פסחים שם וע"ז שם לגירסת: מליק). **ובא כהן והציץ בו.** על שפת הבור, לידע אם זכר אם נקבה. וכהן קרוב לו מבני הבית היה ושלחוהו שם להגיד לאמו מה טיבו ותבחין בין טומאת וטהרת זכר לימי טומאת וטהרת נקבה (פסחים שם) או: מכס ומורה הוראה הוה ומפסין להורות לה שישבם ימי הטומאה וימי טהרה (ע"ז שם) ולא טכל אותו כהן על אזהרת לנפש לא יטמא, והלך בו בבור והנפל לא ראה (פסחים שם). **וטהרוהו.** ממאהיל על המת (שם). **שחולדה וברדלס מצויים שם.** ודבם אול מולדה וברדלס פוסה עסה הוא וגררוהו למורו ולא האהיל (שם) וככר אכלוהו או גררוהו למור שלכן ולא אהיל כהן זה על המת (ע"ז שם).

* * *

מוסף רש"י

כל הנשים דיין שעתן. אם ראתה דם די לנו אם מטמאת תרומה וטהרות שנגעו בהן משעת ראייה ואילך, ולא אמרינן כי היכא דהשתא אישתכח דם בבית החיצון או הוה בדקה נמי מקמי הכי הוה אישתכח וכותלי בית הרחם העמידוהו, וקיי"ל בפרק יוצא דופן (לקמן מ.) כל הנשים מטמאות בבית החיצון (לעיל ב.). **וסתות דאורייתא.** אותה בדיקה שהצריכוה לאשה להבדק בשעת וסתה, דבר תורה הוא, הלכה למשה מסיני, דאורח בזמנו בא, ואם בא יום וסתה ולא בדקה מחזקינן לה טמאה (לעיל ט. וכעי"ז לקמן סג.). **וסתות דרבנן.** דרבנן הוא דאצרכוה ואם לא בדקה טהורה (לקמן סג.).

[וע"ע תוס' סוכה ו: ד"ה ר"ע ותוס' שם לב ד"ה כפת ותוספות סנהדרין ד' ד"ה שלהו ותוס' זבחים ט. ד"ה לא נצרכה]

* * *

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אפי' וכו' דבסמוך [illegible]

* * *

תוספי הרא"ש

עד בידה ואין עד בידה מיבעי ליה · פרש"י א"כ איבעי ליה למתני' לאפלוגי בין עד בידה לאין עד בידה דלא תיפוק מיניה חורבא דהשתא משמע דאפי' עד בידה ולא שהתה אלא כדי שתרד מטהרי רבנן · וקשה לפי' דהא מתני' אוקימנא בעד בידה ואפ"ה דלא קתני עד בידה ולא חיישינן דלמא נפיק מיניה חורבא · ועוד אמאי קאמר עד בידה ואין עד בידה מיבעי ליה לא הוה ליה למימר אלא אין עד בידה מיבעי ליה והלכך נראה לפרש דה"ק אע"ג דאוקימנא מתני' בעד בידה מ"מ כי נקט ברייתא באין עד בידה אכתי תקשי לך א"כ נתני בתרא במתני' עד בידה ואין עד בידה בברייתא אלא ש"מ מרחנן סתם בחד עניינא איירי: **סד"א** ה"מ היכא דאיתיה במתא דרמיא אנפשה ובדקה · תי' והא לעיל בפ"ק אמרינן איפכא דהבאים מן הדרך נשיהן להם בחזקת טהרה [illegible] ר"ל דהכא ודאי לענין בדיקה הכי [illegible] מחוכא דליתיה במתא אבל לעיל דאיירי לענין [illegible] אורחא דמילתא תבא מן הדרך דרכו לפיים ולרצות : **אפי'** הגיע עת וסתה מותרת וסתות דרבנן · [illegible] אמרינן בפ"ב דשבועות אזהרה לבני ישראל שיפרשו מנשותיהן שעה אחת סמוך לוסתן כ"ש שאם עבר וסתן שיש לספק שמא ראתה · ר"ל דמיירי כגון ששהתה אחר וסתה כשיעור שיכולה לטבול כהניא דר' יוחנן דלקמן דאמר בעלה מחשב ימי וסתה ובא עליה ומ"ד וסתות דאורייתא אפי' שהתה כשיעור זמן טבילה אסור דודאי ראתה חשבינן לה ומתוך זה יש לדקדק דס"ל לר' יוחנן לקמן וסתות דרבנן :

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones